

Täysistunto

Tiistai 5.5.2020 klo 14.00—15.47

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien luettelosta ja rekisteristä

Hallituksen esitys HE 88/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 5/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Valiokunnan puheenjohtaja edustaja Kontula.

Keskustelu

15.34 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laki syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien aineiden ja menetelmien rekisteristä oli meillä työ- ja tasa-arvovaliokunnassa pitkään käsittelyssä. Esitys on poliittisesti kutakuinkin ongelmaton eikä herätä minkäänlaisia poliittisia intohimoja suuntaan tai toiseen, mutta teknisesti se oli hyvin hankala, koska siihen sovitetaan EU:n tietosuoja-asetusta, joka sinällään on varsin uutta lainsäädäntöä ja jonka kansallisesta käytöstä meillä ei ole vielä kovin pitkälle vakiintuneita käytäntöjä.

No valiokunta päätyi mietinnössään kolmeen tarkennukseen: Ensinnäkin perustuslaki-valiokunnan suosituksesta avaamme mietinnössä henkilötietojen suojan mekanismia hie-man hallituksen esitystä tarkemmin. Toiseksi pykälissä virtaviivaistamme julkisuuslakiin säännöstä tietojen luovuttamisesta tutkimustarkoituksiin. Ja kolmanneksi tarkennamme säilytysaikaa koskevaa säännöstä rajaamalla sen selkeästi vain rekisteriin.

15.35 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, tässä ei sinällensä poliittisesti varmastikaan ole suuria erimielisyyksiä, mutta valiokunta on tehnyt hyvää työtä siinä, että se on pystynyt ottamaan huomioon nämä Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset, jotka vaikuttavat siihen, miten näitä henkilötietoja käsitellään ja miten niistä asioista voidaan ja on tarpeen säätää sitten kansallisesti.

On tärkeää, että näistä tällaisista työpaikalla käytetyistä aineista, seoksista, työmenetelmistä, jotka aiheuttavat syöpää tai vaurioittavat perimää, sekä myöskin niistä työntekijöistä, jotka altistuvat näille tekijöille, on tiedot koottuna. Työnantajan pitämään luetteloon merkityt tiedot ilmoitetaan edelleen Työterveyslaitoksen pitämään niin sanottuun ASA-rekisteriin, ja laissa sitten säädetään myöskin tietojen luovuttamisesta ASA-rekisteriin sekä tietojen säilyttämisajoina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

Valiokunta on tehnyt tässä hyvää työtä, ja siinä mielessä asia riidattomana menee eteenpäin.

15.36 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokunnan puheenjohtajaa tiiviistä ja analyttisestakin esittelystä tässä asiassa. Haluan esittää kolme lyhyttä kommenttia.

Ensimmäinen liittyy siihen, että tässähän on, kuten valiokunnan puheenjohtajakin toteasi, hyvin paljon kysymys tietosuojasta. Jos konkretisoin asiaa esimerkiksi: Jos henkilö on työskennellyt sellaisissa olosuhteissa, joissa hän tulee merkityksi tällaiseen syöpävaarallisen työn rekisteriin, ja sitten hän vaihtaa myöhemmin työpaikkaa, niin on erittäin merkittävää, että se tieto, tai ikään kuin leima, joka tämmöiseen rekisteriin kuulumisesta hänelle voisi olla tullut siitä, ei kulkisi väärällä tavalla eteenpäin, koska tiedämme, että työnantajat saattavat miettiä, että jos henkilö tulee vaikkapa työkyvyttömäksi ennenaikaisesti ja siitä aiheutuu sitten työnantajalle kustannuksia, niin se saattaa olla työhönottoa haittaava tai estävä tekijä — esitin vain tällaisen yhden esimerkin, mutta minusta nämä on täällä nyt hyvin hallittu sillä tavalla, kuin nämä on tähän kirjoitettu.

En halua laajentaa nyt ikään kuin muihin asioihin tätä asiaa, mutta sen verran kuitenkin, ilman mitään keinotekoista siltaa: esitän näkemyksen siitä, mikä yhteys nyt käsillä olevaan ja paljon keskusteltuun, kaikkiin tämän päivän asioihin liittyvään koronaepidemiaan tälläkin asialla voi olla, ja löydän siitä kaksi näkökulmaa:

Ensimmäinen on se, että ihmisen sairaudet kehittyvät hyvin monimutkaisesti, ja me olemme, lainausmerkeissä sanottuna, ihan käsittämättömän ihmiskokeen osana tällä hetkellä. Liikennetapaturmat vähenevät, työtapaturmat vähenevät, ja voimme olettaa, että myös työelämässä aiemmin esiintynyt altistuminen esimerkiksi syöpävaarallisille aineille vähenee, kun ei olla niissä töissä. Tämä tulee näkymään sitten sillä tavalla, että kun myöhemmin voimme jälkikäteen tarkastella näitä aikoja, joita nyt elämme, niin vaikka elämme tämmöisen epidemian aikaan, niin meillä tietyt sairaudet vähenevät.

Mutta sitten on se toinen puoli, johon täällä viitattiin itse asiassa edustaja Räsänen puheenvuorossa, kun käsiteltiin tätä ajoneuvokysymystä. Eli nythän Suomessa vuosittain tulee noin 35 000 uutta syöpätapausta, ja ei tarvitse olla kuin kahden tai kolmen kuukauden jakso, jolloin ihmiset eivät hakeudu kiireettömään hoitoon tai eivät voi hakeutua kiireettömään hoitoon yhtä nopeasti kuin aikaisemmin, jolloin kysymys on siitä, että sinä aikana uusia syöpiä kuitenkin tulisi sitten useita tuhansia, ja vaikka vain murto-osaan niistä kohdistuisi diagnostiikan myöhästymisen, niin voimme nähdä myöhemmin syöpätapausten vaikeutumista ja kasvua näiltä osin. Eli tätä asiaa on täällä jo aikaisemmin käsitelty, ja sillä tavalla se liittyy nytkin käsiteltävään asiaan.

15.39 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Niin kuin muutkin täällä pidän hyvin tärkeänä, että ihmisten yksityisyydestä ja henkilötietojen suojasta pidetään huolta. Vaikka rekisteriin merkitty tieto ei suoranaisesti kerro ihmisten terveydestä, voi rekisteröitävistä henkilötiedoista ilmetä sellaisia tietoja ja odotuksia työntekijän terveydentilasta, jotka saattavat altistaa työntekijän tietojen väärinkäyttöön liittyville riskeille. Mielestäni valiokunta on hyvin ottanut tämän huomioon mietinnössään, ja se on hyvin tasapainossa.

Ärade talman! Uppgifter från ASA-registret ska kunna användas för forskningsändamål för att till exempel undersöka växelverkan mellan arbete och hälsa samt för forskning och utveckling som gäller arbetarskydd. Och det här är viktigt, att vi har data när vi ska utveck-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2020 vp

la våra arbetsmiljöer och så vidare. Men eftersom det kan vara nödvändigt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret i större utsträckning än vad som föreskrivs i propositionen är det bra att den särskilda bestämmelsen om Arbetshälsoinstitutets rätt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret för forskningsändamål stryks. — Tack.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 88/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.